

אשמיות ב'זבוז כסף?

המנדט, היתה זו עילית הפועלים — גם מבחינת שכר העבודה. לדעה הכללית, כי "טוב לעבוד בחברת החשמל", תרמה אולי העובדה, שכמה מי האנשים הסתובבו בחברה ולא עשו דבר. הם היו פעילי ההגנה, בהסמכה של עובדי חשמל. הסמכה זו נתנה להם רשות תנועה ומעבר חופשי, גם בימי העוצר הרבים — בתואנה שהם נוסעים לתקן כבלי חשמל הי- מסכנים חיי אדם. עובדה זו עטרה הילת כבוד על ראשם של עובדי החברה. מצב זה השתנה מזמן. משכורות עובדי החברה כימעט ולא עלו בשנים האחרונות. קשה מכל עבדו עובדי הרשת. בוקר בוקר יצאו מכונותיהם לעבוד ברחבי הארץ. הם היו חוזרים בשעות מאוחרות, אוכלים בצורה בלתי סדירה, כשאננם מסוגלים לחיות חיים תקינים לאחר שעות העבודה המרובות.

יום אחד, בשנת 1958, בשעות שלפני העבודה, שעה שהיו ממתנים בחצר התחנה, החליטו עובדי הרשת של איזור הדרום שיש מה לדרוש בקשר לתנאי העבודה. הדרך הטבעית היא לעשות זאת, במיפעל כלשהוא היא שגוף פועלים בעל תביעות שטר פונה להעד הפועלים לטפל בענינו. אולם ועד הפועלים בחברת החשמל הוא שותף עיקרי בהנהלה. הועד סירב לדרוש העלאת שכר עבור פועלי הרשת.

פועלי הרשת הקימו ועדי הפועלים, לחצו על מפלגות הפועלים, שעדיין מיוצגות היו, באותה תקופה, בהעד. ועדי הפועלים יזמו שביתות איטלקיות — שהאיו את העבודה. אחרי כך הפסיקו לעבוד שעות נוספות. זה עלה לחברה ביוקר, אם יוצאת קביצת פועלים למרחק גדול, עם כל הציוד, מעוניינת החברה שהפועלים יעבדו שעות נוספות ויגמרו את עבודתם במספר קטן ככל האפשר של נסיעות.

הפועלים החלו מפסיקים את עבודתם ביוקר בזמן, והשאירו לפעמים טראנספורט מאטורים עלוליים על מנופים — והסתלקו. הנהלה החברה נכנעה. רוב התנאים אותם תבעו הפועלים ניתנו להם — ובפעם ה' ראשונה זכו העובדים בתקן ודרוג מקצועי. ההנהלה הועד ידעו שהטבות אלה מגיעות גם לשאר עובדי החברה ועל כן היו מוכים ניס לפצות את עובדי הרשת — שלא ימרידו את השאר. הם אף הבטיחו עיון מחדש בדירוג, לכל עובדי החברה.

★ ★ ★

מייזון לירות המיוחסים

מר יוצים מן ההישגים ומן ההבטחות לעתיד, חזרו עובדי הרשת לעבודתם. אם המרד דעכה באחריה של שלהיה ואדישות. באחריה זו נערכו גם הבחירות החדשות למועצת הפועלים. מפא"י, אשר חששה לא להשיג רוב מוחלט בין הפועלים, הנהיגה שינויים בשיטת הבחירות. במקום הרוב הקטן של קצת יותר מ-50 אחוז, קיבלה לפי השיטה החדשה כימעט שמינים אחוז מן הנציגים, למרות שזכתה רק ל' חמישים אחוז מן הקולות.

הפועלים

ינכסים לחצר עט שחר, בתחילת יום ה' עבודה. החצר, רחבת המידות, שמאחורי הדרום. בחצר זו גם נולדה לראשונה מחשבת המרד של הפועלים.

ימצאו מדי יום את הפירכום המתאים. אולם עד כהרה נוכח אופק לדעת שהפעם אין לו עסק עם אנשים שניתן לקנותם ב' נקל. הוא הכין שיצטרך לטבור אותם או להיכנע. הוא בחר באפשרות הראשונה. אנשי הוועדים לא נבהלו. הם נוכחו לפתע לדעת, שגם בלי התעד המפא"י אפשר ל' נהל את ענייני הפועלים, ואף להשיג הישגים הרבה יותר נכבדים.

★ ★ ★

פחדו מפא"י

עוד לפני שדובר על בחירות לבנות, היעלתה דרישה לערוך בחירות חדשות ולבחור בנציגים האמיתיים של הפועלים. מפא"י פחדה. היא התחמקה מדיון בתביר עות. במקום זה נשלחו באמצע הלילה קריי אות ובקשות לאנשים להסתלק מחודדי הפעולה.

ועדי הפועלים הגיבו בכינוס אסיפה כללית של עובדי החברה בדרום, שנתאספה לרא' שונה מזה שנים רבות. האסיפה החליטה פה אחד לתמוך בוועדי הפועלים ובצעדיהם להשגת הדרישות. הצעד הבא היה שביתת אוהרה של יום ושבת שעות נוספות. רחביה אצק הגיש תביעות לבית הדין הפנימי של ההסתדרות. הורכב בית דין, אך מפלגות השמאל סירבו לשפוט את אנשי ועדי הפועלים. אילו התקשה מפא"י היתה צריכה לפעול בעצמה בשם ההסתדרות. לזה לא היו אנשי הועד הפועל מוכנים.

בכאשומתן חשאי הובטחו לאנשי ועדי הפועלים הבטחות ברורות: אם יתפזרו ה' חודים — ולו באופן פורמלי — תבטל ההסתדרות את התביעות המשפטיות ותקדים את הבחירות לאמצע ספטמבר. אנשי הוועדים הסכימו — באופן פורמלי. הוכרו על ביטול ועדי הפועלים והוקם גוף בשם נאמני המחלקות — שהיה מרכב מאותם אנשים עצמם. התביעות המשפטיות בוטלו וועד הנאמנים הכין עצמו לבחירות.

★ ★ ★

נצחון — והמשך

עדי הפועלים חדל למעשה, להתקיים. אנשיו שעבדו במשכורת, חזרו לעבודתם הרגילה בחברה ולא היה מי מהם שיצנה לשאלות חברים. אולם ההסתדרות לא קיימה את הבטחותיה. השבוע, שלושה שבועות לפני המועד המיועד לבחירות, לא נראה עדיין שום סימן לכך שאימנע החלו ההכנות להן. אנשי ההסתדרות המשיכו בקרב ההש' הייה הרגיל שלהם. אלא שהפעם געש מתחת לרגליהם הרגעש שלם של אלפי פועלים המוכנים לקרב.

כולם חיכו לראות אם אומנם תגשים ה' הסתדרות את הבטחותיה. אם לא תעשה זאת, צפוי קצר אשר לא רק ישתק את חברת החשמל, אלא אף עלול להצית אש מסוכנת בהסתדרות עצמה.

אים מחדש לפעולה. המרד התלקח מחדש.

★ ★ ★

המרד מתמשך

אנשי וועד העובדים נבהלו, הפעם, עוד לפני שהעד הפעולה נקט בפעולה. נציגיו באו אל אנשי הרשת, הציעו להם מילוי כל התביעות — בתנאי שיחשלו מיד את ועדי הפועלים ולא יביאו לאירגון וללי כוד כל הפועלים סביבו. אך אנשי הרשת זכרו את ההבטחות שלא קוימו, בשנתים האחרונות. הם סירבו להתפזר, בטרם תובח חח עליית שכרם של כל הפועלים. נוסף לכך תבעו מספר תביעות ספציפיות לנח' לקתם, כמו תוספת מאמץ.

המרד התפשט במהירות בכל אגפי ה' חברה האדירה.

ההסתדרות הכללית החלה מריחה, אף היא, ריח סכנה. בפעם הראשונה לאחר שביתת הימאים העו גוף מאירגן לקום ולהכריז שההסתדרות אינה מייצגת את ה' עובדים.

מערכת ההש' החלה בין הועד, העדי הפועלים ומוסדות ההסתדרות. רחביה אפק, איש האיגוד המקצועי הממונה על תיק ה' נפטי, הכריז יומם ולילה בפני כתבי העתונות, שהוא אינו מכיר בוועדי הפועלים. ל' מעשה ניהל איתם כל אותו זמן משא ומתן. הוא גם דאג שתיצאנה הדיונים

שפירא היה אז כבר כל כך בלתי פופר לארי, שעל אף מערך מחדש זה — ניבחר במקום האחרון ברשימה.

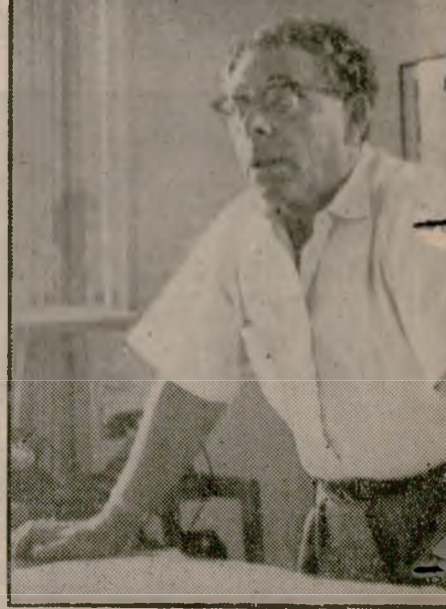
למרות זאת, הרגיש שפירא כבוס לכל דבר. הוא החליט לא לשתף את נציגי מפ' לגות המיעוטים בוועד הפועלים, שניבחר על- ידו כל מועצת הפועלים במיפעל.

נדמה היה, כי עתה היבטחה שליטה מוחלטת של אנשי מפא"י על ציבור הפועלים. אלא שלפתע קמו מנהלי העבודה ו' דרשו תוספת שכר. ילדי הטיפוחים של ה' חעד לא הסתפקו במה שנתנו להם.

לחעד לא היתה ברירה. הוא לא רצה לריב עם האנשים שהוא עצמו העלה לגדול לה ובהם היה תלוי שלטונו. אנשי הועד בהנהלה הצביעו בעד הקצבת מיליון לירות לטיפוק דרישת 200 בעלי הדרגות הגבוהות.

מיליון ה' לירות היה מיועד תחילה, ל' העלאת שכרם של כל הפועלים. על כך היסכם עם עובדי הרשת, שנתיים קודם לכן. אך שפירא החליט שכל עוד שקטים הפועלים יכול הוא לעשות בכסף כרצונו. הפועלים לא היו שקטים כל כך. הם שמעו על המענק הגדול, תבעו את חלקם. לחברה כבר לא היה מה לתת.

שוב אירגנו שני אנשי ועדי הפועלים החתיים קים — איזוק פלדמן וליוור רושובסקי — את הלוחמים החתיים, הודיעו שהם יוצ'

השקט, יחאל וולוכיאני סקי, מזכיר הרשת, ו' אחד מחברי ועדי הפועלים שקם במחלקתו.

המורד

על הראשות בסניף מפא"י בתל אביב — צבי יפאן — המקווה לרשת את הבוס.

המתתרה

הגדול של חברת החשמל, אלעזר שפירא, נישען על שולחן עבודתו, בחדר משרדו שבגאף הבצוע.

הבוס